

Ἑρμηνευτική προσέγγιση τοῦ μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος

Πρωτοπρεσβυτέρου Ἰωάννη Ἀγγελιδάκη

Ἡ λέξις «μυστήριον» προέρχεται ἀπό τό ἀρχαῖο ρῆμα «μύω» (πού σημαίνει κλείνω τά μάτια μου νά μή βλέπω καί τό στόμα μου γιά νά μήν ἀποκαλύψω μετά ὅ,τι μάθω) καί ἔχει τήν ἔννοια τοῦ μυστικοῦ, τοῦ ἀπόκρυφου, τοῦ ἀκατάληπτου καί τοῦ μυστηριώδους.

Στήν Π.Δ. καί στήν Κ.Δ. συναντοῦμε τή λέξις «μυστήριον» 45 φορές καί σημαίνει τή μυστική βουλή τοῦ Θεοῦ γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Ὅπωςδήποτε ὅμως πούθενά στήν Ἁγία Γραφή δέν συναντιέται ἡ λέξις μέ τήν ἔννοια τῆς ἱερῆς τελετῆς πού μέ αἰσθητά σημεῖα μεταδίδει τήν ὑπερφυσική χάρη τοῦ Ἁγ. Πνεύματος.

Σιγά σιγά, ὅμως, ἐπειδή ἡ λέξις μυστήριον ἀποκτᾶ εὐρεία ἔννοια, ἔφτασε νά σημαίνει στήν ἐκκλησιαστική γλώσσα:

α) μυστηριώδεις (ὑπέρολογες) διδασκαλίαι, ὅπως εἶναι τό δόγμα τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ ἀπό τήν Παρθένο Μαρία, ἡ θεία ἐνανθρώπησις, ἡ Ἀνάστασις κ.ἄ.

β) μυστηριώδεις τελετές γενικά, ὅπως ἡ μοναχική κουρά, οἱ εὐχές γιά τοὺς κεκοιμημένους κ.λπ.

γ) Τέλος, ἐπικράτησε νά ὀνομάζονται κυρίως «Μυστήρια» στήν ἐκκλησιαστική γλώσσα οἱ ἱερές τελετές πού ἔχουν συσταθεῖ ἀπό τόν Ἰησοῦ Χριστό καί τοὺς Ἀποστόλους, οἱ ὁποῖες μέ ὄρατά σημεῖα μεταδίδουν τήν ἀόρατη χάρη τοῦ Θεοῦ καί στήν τέλεσή τους, ὅπως λέει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, «ἄλλα βλέπουμε καί ἄλλα πιστεύουμε».

Σέ ἐσωτερικό καί πνευματικό ἐπίπεδο ὀνομάζουμε «μυστήριον» τή μυστική ἐκείνη περιοχή καί τό γεγονός τῆς συναντήσεως τῆς ἀνθρώπινης ἐλευθερίας μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ, δηλαδή μέ τίς προσωπικές θεῖες ἐνέργειαι. Στό χῶρο τοῦ μυστηρίου ἡ ἀνθρώπινη προσπάθεια συναντιέται μέ τή θεία ἀγάπη,

ή προσωπική άσκηση ή ή προσωπική άποτυχία και άμαρτία αναπληρώνεται από τή δύναμη του Θεού.

Τά Μυστήρια ξαναγεννούν και άποκαθιστούν στην πρώτη φύση τόν άνθρωπο, έπειδή τά χαρίσματα του Άγίου Πνεύματος, που είχαν δοθεί στον πρώτο άνθρωπο μαζί μέ τό δώρο τής ζωής, μάς ξαναδίνονται στό μυστήριο του Βαπτίσματος και στό Χρίσμα.

A. Η λυτρωτική θυσία του Χριστού είναι ή πηγή από όπου άντλούν τά Μυστήρια τήν ανακαινιστική δύναμή τους.

«Τήν τελευταία ήμέρα τήν μεγάλη τής έορτής, στάθηκε ό Ίησοϋς και φώναξε δυνατά, Έάν κανείς διψά, άς έλθει σ' έμένα και άς πιεί. Εκείνος που πιστεύει σ' έμένα, καθώς είπε ή Γραφή, Θα τρέξουν από τήν κοιλιά του ποταμοί νεροϋ ζωντανού. Αυτό τό είπε για τό Πνεϋμα, τό όποιο θα λάμβαναν εκείνοι που θα πίστευαν σ' αυτόν» (Ίω. 7,37-39).

Μέ τήν σταυρική του θυσία ό Χριστός δοξάζεται, έρχεται τό Άγιο Πνεϋμα στην Έκκλησία και ενεργεί τά Μυστήριά της διοχετεύοντας τή δύναμη τής θυσίας, που συμφιλίωσε τόν Θεό μέ τούς άνθρωπους, σ' όσους μετέχουν σ' αυτά.

Ο ιερός Χρυσόστομος έρμηνεύοντας τό ύπερφυσικό γεγονός τής ροής από τήν πλευρά του Έσταυρωμένου Ίησοϋ αίματος και νεροϋ, παρατηρεί ότι «δέν ήταν άπλές και τυχαίες αυτές οί πηγές, αλλά έπειδή από αυτά τά δύο συνεστήθη ή Έκκλησία, και γνωρίζουν όσοι μουñνται ότι μέ τό νερό μέν ξαναγεννιοϋνται, μέ αίμα δέ και σάρκα τρέφονται. Από έδω γίνεται ή άρχή των Μυστηρίων.

B. Τά Μυστήρια είναι θεοσύστατα.

Όταν λέμε ότι τά Μυστήρια είναι θεοσύστατα, έννοοϋμε ότι ιδρύθηκαν από τόν ιδρυτή τής Έκκλησίας, τόν Κύριο μας Ίησοϋ Χριστό. Είναι αλήθεια

πώς στην Αγία Γραφή έχουμε μαρτυρίες ότι ο Κύριος ίδρυσε μόνο τα δύο κυριότερα μυστήρια, τό Βάπτισμα καί τή Θεία Εὐχαριστία.

Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, στά λόγια καί τό ἔργο τοῦ Κυρίου βρίσκονται οἱ κεντρικοί πυρῆνες γύρω ἀπό τούς ὁποίους διαμορφώθηκαν τά ὑπόλοιπα μυστήρια μέ τόν φωτισμό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τό ὁποῖο καθοδηγοῦσε καί φώτιζε τούς Ἀποστόλους στήν πλήρη κατανόηση τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ, π.χ. στό ἀδιάλυτο τοῦ γάμου (Ματθ. 19, 3-9) (=καί ἦλθαν σ' αὐτόν οἱ Φαρισαῖοι,....Ἐπιτρέπεται νά χωρίζει κανεῖς τήν γυναῖκα του γιά κάθε αἰτία; Αὐτός τούς ἀπεκρίθη, Δέν διαβάσατε ὅτι ὁ Δημιουργός ἀπό τήν ἀρχή τούς δημιούργησε ἄνδρες καί γυναῖκες. Καί εἶπε, **Διά τοῦτο ὁ ἄνθρωπος θά ἐγκαταλείψει τόν πατέρα καί τήν μητέρα καί θά προσκολληθεῖ στήν γυναῖκα του, καί οἱ δύο θά γίνουν μία σάρκα.** Ὡστε δέν εἶναι πλέον δύο ἀλλά μία σάρκα). Ἐπίσης, στήν ἐξουσία νά ἔχουν οἱ Ἀπόστολοι τά «κλειδιά» τῆς οὐρανίου βασιλείας (Ματθ. 16,19) κ.λπ.

Ὁ Κύριος ὑποσχέθηκε, γιά ὀρισμένες σχέσεις, τή χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί ἄφησε τούς Ἀποστόλους νά κανονίσουν τό αἰσθητό μέρος τῶν Μυστηρίων.

Γ. Ἡ αἰσθητή (ὕλική) ἢ ὄρατή καί ἡ πνευματική ἢ ἀόρατη φύση τῶν Μυστηρίων.

Ἐπειδή οἱ ἄνθρωποι εἶναι καί ὕλικοι καί ἔχουν ἀνάγκη νά ἀντιληφθοῦν κατά κάποιον τρόπο μέ τίς αἰσθήσεις τή χάρη πού μεταδίδεται ἀπό τά Μυστήρια, γι' αὐτό καί αὐτά τελοῦνται μέ αἰσθητά (ὕλικά) καί ὄρατά στοιχεῖα.

Αὐτό εἶναι ἀναγκαῖο κυρίως μετά τήν πτώση τοῦ ἀνθρώπου, ἐξαιτίας τῆς ὁποίας ἔχει «ἀμαυρωθεῖ» καί συσκοτισθεῖ ὁ νοῦς του. Τό αἰσθητό, σύμφωνα μέ τή διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας, δέν εἶναι κακό ἀπό τή φύση

του ή τελείως αντίθετο από τό πνευματικό, ώστε νά μήν μπορεί νά γίνει σύμβολο καί φορέας τής θείας Χάριτος.

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος παρατηρεῖ: «Τίποτε αἰσθητό δέν μᾶς παρέδωσε ὁ Χριστός, ἀλλά μέ αἰσθητά πράγματα, μᾶς παρέδωσε ὅλα τά πνευματικά. Τό δῶρο τοῦ νεροῦ παραχωρεῖται μέ αἰσθητό τρόπο, τό δέ ἀποτέλεσμα εἶναι πνευματικό, ἡ γέννηση καί ἡ ἀνακαίνιση... Ἐπειδή ἡ ψυχή συνδέεται μέ τό σῶμα, σοῦ παραδίδει τά πνευματικά διά μέσου τῶν αἰσθητῶν».

Ὁ Τερτυλλιανός ἐξηγεῖ: «Τό σῶμα πλένεται γιά νά καθαρισθεῖ ἡ ψυχή, τό σῶμα χρίεται, γιά νά ἁγιασθεῖ ἡ ψυχή, τό σῶμα σφραγίζεται, γιά νά ἐνδυναμωθεῖ ἡ ψυχή. Τό σῶμα σκεπάζεται μέ τήν ἐπίθεση τῶν χειρῶν γιά νά φωτισθεῖ ἡ ψυχή ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα. Τό σῶμα τρώει τή σάρκα καί τό αἷμα τοῦ Χριστοῦ, γιά νά τραφεῖ ἡ ψυχή ἀπό τό Θεό».

Δ. Τά μυστήρια εἶναι φορεῖς τής θείας Χάριτος.

Τά αἰσθητά σημεῖα τῶν Μυστηρίων δέν ἐνεργοῦν ἀπό τόν ἑαυτό τους τή μετάδοση τής θείας χάριτος, ἀλλά μέ τήν παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Δημιουργεῖται ἓνα ἐρώτημα: Ποιά σχέση ὑπάρχει μεταξύ τής θείας χάριτος καί τῶν αἰσθητῶν σημείων; Τό ἐρώτημα αὐτό δέν μπορεί νά ἀπαντηθεῖ γενικά, γιατί ἀλλιῶς μεταδίδεται ἡ θεία Χάρις στήν Εὐχαριστία, ὅπου ὁ ἄρτος καί ὁ οἶνος μεταβάλλονται σέ Σῶμα καί Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, καί ἀλλιῶς στό Βάπτισμα καί στά ἄλλα Μυστήρια, στά ὁποῖα τό αἰσθητό στοιχεῖο χωρίς νά μεταβάλλεται μεταδίδει τή θεία Χάρις (π.χ. τό νερό στήν κολυμβήθρα, στόν ἁγιασμό, στό Εὐχέλαιο κ.ά.).

Ε. Τά Μυστήρια εἶναι ἀναγκαῖα γιά τήν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου.

Μετά ἀπό ὅσα εἶπαμε, γίνεται φανερό ὅτι τά Μυστήρια εἶναι ἀναγκαῖα γιά τούς πιστούς. Ἐφόσον τά ἔχει συστήσει ὁ Κύριος καί ὁρίσθηκαν νά μεταδίδουν τή Θεία Χάρις πού ἀνακαινίζει καί ἁγιάζει τούς πιστούς, εἶναι

φανερó πώς ή άποχή από αυτά και ιδιαίτερα από τό Βάπτισμα και τό Χρίσμα, τή Θεία Εύχαριστία και τή Μετάνοια οδηγεί στη στέρηση τής σωτηρίας.

.....

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΒΑΠΤΙΣΜΑΤΟΣ «Όμολογῶ έν βάπτισμα εις άφεσιν άμαρτιῶν»

A. Ό όρος Βάπτισμα. Ή Βαπτισματική Λειτουργία.

Γενικά ή λέξη Βάπτισμα προέρχεται από τό ρήμα «Βάπτω»(=βαπτίζω) και σημαίνει τήν κατάδυση σέ νερό ή σέ ύγρό. Ειδικά στην Έκκλησία μας πρόκειται για τό Μυστήριο πού εισάγει τούς άνθρώπους στό χῶρο τής σωτηρίας, δηλαδή στην Έκκλησία, και τούς δίνει τό δικαίωμα νά μετέχουν και στά άλλα Μυστήρια.

Όταν χρησιμοποιούσαμε τόν όρο: «Βαπτισματική λειτουργία», κυριολεκτούσαμε. Τό Βάπτισμα τελούνταν άπαραιτήτως έντός και κατά τή διάρκεια τής θείας Λειτουργίας, όπως άρχικῶς και όλα τά λοιπά Μυστήρια: οί χειροτονίες, ή εύλογία τοῦ μύρου, ό γάμος, τό εύχέλαιο, άκόμη και οί άγιασμοί, ή νεκρώσιμος άκολουθία και ή μοναχική κουρά. Από αυτά μόνον οί χειροτονίες και ή εύλογία τοῦ μύρου διατήρησαν τήν παλαιά σύνδεση, ένῶ τά υπόλοιπα για διαφόρους λόγους αποδεσμεύθηκαν από τή θεία Λειτουργία.

B. Όνομασίες και χαρακτηρισμοί τοῦ Μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος.

Ή Καινή Διαθήκη δίνει πολλά όνόματα στό Βάπτισμα, πού τό καθένα αναφέρεται σέ μία πλευρά τής τελέσεως ή τής ούσίας ή και τῶν αποτελεσμάτων του. Έτσι τό Βάπτισμα όνομάζεται:

α. Λουτρόν - «ίνα αὐτήν άγίαση καθάρισας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος έν ῥήματι» (Έφεσ. 5, 25-26. Α΄ Κορ. 6,11).(=Γιά νά τήν άγιάσει, άφοῦ τήν καθάρισε μέ τό λουτρό τοῦ ὕδατος, διά τοῦ λόγου).

β. Αναγέννησις - «ἐὰν μή τις γεννηθῆ ἔξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Ἰωάν. 3,5. Α΄ Πέτρο. 1,3· 23). (=Ἐάν δέν γεννηθεῖ κανεῖς ἀπό νερό καί Πνεῦμα, δέν μπορεῖ νά εἰσέλθει στήν βασιλεία τοῦ Θεοῦ).

γ. Ανακαίνισις - «καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν» (Κολ. 3,9-10). (=Ἀφοῦ ἔχετε ἐνδυθεῖ τὸν καινούριο ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος ἀνανεώνεται συνεχῶς πνευματικά κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Δημιουργοῦ του).

δ. Φωτισμός - «ἐν αἷς φωτισθέντες» (Ἐβρ. 10,32). (=Ἀφοῦ φωτισθήκατε).

ε. Λουτρόν παλιγγενεσίας - «διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως Πνεύματος ἁγίου, οὗ ἔξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν» (Τίτ. 3,5-6). (= Διὰ τοῦ λουτροῦ τῆς ἀναγεννήσεως καὶ τῆς ἀνακαινίσεως ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τό ὁποῖο ἐξέχυσε σ' ἐμᾶς πλούσια διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτήρα μας).

στ. Ταφή - «ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον...» (Ρωμ. 6,3-4). (=Ἦ δέν γνωρίζετε ὅτι ὅλοι ἐμεῖς πού βαπτισθήκαμε στὸν Ἰησοῦ Χριστό, βαπτισθήκαμε στὸν θανατό του; Ἔχουμε λοιπὸν ταφεῖ μαζί του διὰ τοῦ βαπτίσματος στὸν θάνατο του).

ζ. Περιτομή ἀχειροποίητος - «ἐν ᾧ καὶ περιετιμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν» (Κολ. 2, 10-13). (=Σ' αὐτόν, ἐπίσης, ἔχετε περιτιμηθεῖ, ὄχι μέ περιτομή καμωμένη μέ χέρια ἀνθρώπου, ἀλλὰ μέ τὴν ἀπαλλαγὴ τῆς ἁμαρτίας, δηλαδή μέ τὴν περιτομὴ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐνταφιασθήκατε μαζί του κατὰ τό βάπτισμα κατὰ τό ὁποῖο καὶ ἀναστηθήκατε μαζί του ἐξαιτίας τῆς πίστεως στήν δύναμη τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος τὸν ἀνέστησε ἀπὸ τοὺς νεκρούς).

Γ. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας γιά τό Βάπτισμα.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος λέει στό ἔργο του, «Εἰς τό Ἅγιον Βάπτισμα»: «Τό φῶτισμα (δηλ. τό βάπτισμα) εἶναι λαμπρότητα ψυχῶν, μετάβαση βίου, εἶναι βοήθεια τῆς ψυχικῆς μας ἀσθένειας, ἔκπλυση τῆς ἁμαρτίας, μετοχή στό φῶς, κατάλυση τοῦ σκοταδιοῦ».

Ὁ Μέγας Βασίλειος τό χαρακτηρίζει «λύτρο γιά τούς αἰχμαλώτους, συγχώρεση χρεῶν, θάνατο ἁμαρτίας, ὄχημα πού ὁδηγεῖ στόν οὐρανό, χάρισμα υἰοθεσίας».

Ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός κάνοντας ἀναδρομή στήν ἱερή ἱστορία μας λέει πῶς ὑπάρχουν ὀκτώ βαπτίσματα:

α. ὁ κατακλυσμός γιά τό σταμάτημα τῆς ἁμαρτίας.

β. τό διά μέσου τῆς θαλάσσης καί τῆς νεφέλης (ἡ νεφέλη σύμβολο τοῦ πνεύματος καί ἡ θάλασσα τοῦ νεροῦ) (Α΄ κορ. 10,1-2).

γ. τό βάπτισμα σύμφωνα μέ τόν Νόμο (Λευϊτ. 14,8).

δ. τό βάπτισμα τοῦ Ἰωάννη - ἦταν εἰσαγωγικό καί ὁδηγοῦσε στή μετάνοια.

ε. τό βάπτισμα τοῦ Κυρίου, στό ὁποῖο βαπτίσθηκε ὁ ἴδιος ὄχι ἐπειδή ὁ ἴδιος εἶχε ἀνάγκη ἀπό κάθαρση, ἀλλά ἐπειδή ἔκανε δική του τήν δική μας κάθαρση.

στ. τό βάπτισμα μέ τήν μετάνοια καί τά δάκρυα.

ζ. τό βάπτισμα μέ τό αἷμα καί τό μαρτύριο.

η. τό βάπτισμα τῆς σωτηρίας.

Δ. Τό Βάπτισμα, ἡ Σταύρωση καί ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ.

Τό Βάπτισμα ἔχει τή βάση του στή ζωή τοῦ Χριστοῦ, ἰδιαίτερα ἔχει σχέση μέ τή Σταύρωση, τήν ταφή καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, ὅπως σημειώνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Ρωμ. 6, 3-6): «ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν

εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν;». Κάθε ἄνθρωπος ἔχει κληρονομήσει ἀπὸ τὸν πρωτόπλαστο Ἀδάμ τὴν «πεπτωκυῖα» ἀνθρώπινη φύση. Ἡ φύση αὐτὴ πρέπει νὰ πεθάνει καὶ νὰ ταφεῖ γιὰ νὰ γεννηθεῖ μιὰ καινούργια φύση. Ὁ θάνατος αὐτὸς πραγματοποιεῖται στό Βάπτισμα. Ἡ τριπλὴ κατάδυση καὶ ἀνάδυση τοῦ ἀνθρώπου στό νερό, γίνεται τὸ πραγματικὸ σύμβολο τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀνάστασης. Ἔτσι κάθε πιστὸς μὲ τὸ βάπτισμα μετέχει στὸν θάνατο τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἀνάστασή του. Γίνεται μέλος τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἐγκεντριζέται στό Σῶμα του. Ὁ πιστὸς μὲ τὸ βάπτισμά του ἐνδύεται τὸν Χριστό, γίνεται μέλος τοῦ σώματός του, δηλαδή τῆς Ἐκκλησίας. Στὴν ἔννοια αὐτὴ βρίσκονται καὶ τὰ λόγια τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε» (Γαλ. 3, 27). Ὁ πιστὸς υἰοθετεῖται ἀπὸ τὸν Θεό καὶ καλεῖται νὰ ζήσει τὴν δωρεὰ τῆς καινούργιας ζωῆς, τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ πάνω στὴ γῆ.

Ε. Τὸ Βάπτισμα τὸ ἐντέλλεται ὁ Κύριος.

Ὅταν ἀναστήθηκε ὁ Χριστὸς καὶ λίγο πρὶν τὴν ἀνάληψή του εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὲς του: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ...» (Ματθ. 28,19). Ὁ βαπτιζόμενος στό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐνχριστώνεται καὶ χριστοποιεῖται. Τὸ ἅγιο βάπτισμα εἶναι συνεκδημία καὶ πορεία μαζί μὲ τὸ Χριστό, ὁμοίωμα τοῦ θανάτου, ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴ δουλεία τῆς ἁμαρτίας, μεταβολὴ τῆς συνθέσεως τοῦ ἀνθρώπου, στήριγμα πίστεως, τελείωση τοῦ νοῦ, εἰκόνα τῆς οὐράνιας μακαριότητος, ἡ ἀπαρχὴ τῆς χριστιανικῆς ζωῆς, τὸ δῶρο τῆς καινότητος τῆς ζωῆς.

Καὶ πρὶν, ὁ ἴδιος ὁ Κύριος κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς δημόσιας δράσης του, εἶχε διακηρύξει τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ βαπτίσματος, στὸν διάλογο μὲ τὸν Νικόδημο. «Ἄμην ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Ἰωάν. 3, 5).

Ἄλλά καί στά ἰδρυτικά λόγια τοῦ Κυρίου ἀναφέρεται: «Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάση τῇ κτίσει. ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται ...» (Μάρκ. 16, 15-16).

ΣΤ. Αἰσθητά σημεῖα τοῦ Βαπτίσματος.

Σύμφωνα μέ τήν ἀρχαία πράξι τῆς Ἐκκλησίας, τό Βάπτισμα ἐδῶ καί 2.000 χρόνια τελεῖται μέ νερό (συνομιλία μέ τόν Νικόδημο): «Ἄμην ἀμὴν λέγω σοι, ἐάν μή τις γεννηθῆ ἔξ ὕδατος καὶ Πνεύματος ...» (Ἰωάν. 3,5).

Ὁ Φίλιππος, ἐπίσης, βαπτίζει μέ νερό τόν εὐνοῦχο τῆς Κανδάκης: «ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι; ... καὶ κατέβησαν ἀμφοτέρω εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν» (Πράξ. 8, 36-38).

Ἐπίσης, ὁ Πέτρος βαπτίζει μέ νερό τόν Κορνήλιο μέ τοὺς οἰκείους του (Πράξ. 10,47-48).

Γι' αὐτό καί ὁ Παῦλος γιά τήν Ἐκκλησία λέει ὅτι ὁ Κύριος τήν ἀγίασε «καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος» (Ἐφεσ. 5, 26).

Στήν «Διδαχὴ τῶν Ἀποστόλων» ἐπισημαίνεται: «Βάπτισε ... σέ τρεχούμενο νερό. Ἐάν ὅμως δέν ἔχεις τρεχούμενο νερό, βάπτισε σέ ἄλλο νερό...».

Στόν «Ποιμένα τοῦ Ἑρμᾶ» ἀναφέρεται: «Ἐμεῖς μὲν κατεβαίνουμε στόν νερό γεμάτοι ἀπὸ ἁμαρτίες... Στό νερό, λοιπόν, κατεβαίνουν νεκροὶ καὶ ἀνεβαίνουν ζωντανοί».

Ὁ Μέγας Βασίλειος γράφει: «Ἐάν ὑπάρχει κάποια χάρις στό νερό, δέν εἶναι ἀπὸ τὴν φύση τοῦ νεροῦ, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

Τό Βάπτισμα πρέπει νά γίνεται μέ κατάδυση καὶ ἀνάδυση στό νερό. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος λέει: «Τό βάπτισμα καὶ ἡ κατάδυση καὶ μετὰ ἡ ἀνάδυση, εἶναι σύμβολο τῆς καθόδου στόν ἅδη καὶ τῆς ἀνόδου ἀπὸ ἐκεῖ. Τρεῖς φορές μέσα στό ἁγιασμένο νερό γίνεται αὐτό (δηλαδή ἡ κατάδυση καὶ ἀνάδυση) γιά

νά μάθεις ότι όλα τά γειμίζει ἡ δύναμη τοῦ Πατέρα καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

Τό Βάπτισμα εἶναι ἓνα καί δέν ἐπαναλαμβάνεται, σύμφωνα μέ τόν λόγο τοῦ Ἀπ. Παύλου: «εἷς Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα· εἷς Θεός καί πατήρ πάντων ...» (Ἐφεσ. 4, 5-6). Ἔτσι ἐξ ἄλλου ὁμολογοῦμε καί στό Σύμβολο τῆς Πίστεως: «ὁμολογῶ ἓν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν».

Ζ. Ἡ λειτουργική παράδοση τῆς τέλεσης τοῦ Βαπτίσματος.

Γιά νά μπορέσουμε νά κατανοήσουμε πολλά σημεῖα τῆς τελετῆς τοῦ Βαπτίσματος, ὅπως αὐτή γίνεται σήμερα στήν Ἐκκλησία μας, εἶναι χρήσιμο νά ἀνατρέξουμε στή λειτουργική πράξη τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως αὐτή ἀντικατοπτρίζεται μέσα ἀπό τίς λειτουργικές πηγές τῆς Πόλης. Ἡ ἀναφορά μας θά εἶναι περιληπτική. Σκοπός μας εἶναι νά τονίσουμε πτυχές τῆς θεολογικῆς διάστασης τοῦ Βαπτίσματος.

Σύμφωνα, λοιπόν, μέ αὐτές τίς πηγές, μετά τήν ἀνάγνωση τῆς εὐχῆς «Εἰς τὸ ποιῆσαι κατηχούμενον» κάποιος γινόταν κατηχούμενος. Κατά τήν ὅλη διάρκεια τῆς κατήχησης καί παράλληλα μέ τήν διδασκαλία τῆς χριστιανικῆς πίστεως καί τοῦ ἠθους, διαβάζονταν ἐξορκισμοί. Ὅσοι ἀπό τοὺς κατηχουμένους ἦταν ἔτοιμοι γιά τό Βάπτισμα, καλοῦνταν μέ τό «προσφωνητικόν τῶν κατηχουμένων», τό ὁποῖο διαβαζόταν στόν Ναό τῆς Ἁγίας Σοφίας τήν Κυριακή τῆς Σταυροπροσκυνήσεως (Γ΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν) στό τελικό στάδιο τῆς προετοιμασίας τους, καί ὀνομάζονταν πιά ὄχι «κατηχούμενοι» ἀλλά «φωτιζόμενοι».

Στό σημεῖο αὐτό ἀξίζει νά σημειώσουμε ὅτι ὅλη ἡ διαδικασία τοῦ Βαπτίσματος δέν εἶναι ἰδιωτική-προσωπική, πού τελεῖται σέ ἓναν ἰδιωτικό χῶρο, ἀλλά καθαρά ἐκκλησιαστική, λειτουργική. Αὐτό φαίνεται καί σήμερα ἀπό τίς αἰτήσεις καί τήν «Εὐχή ὑπέρ τῶν κατηχουμένων» πού ἔχουμε στή θεία

Λειτουργία, αλλά και τίς αιτήσεις και τήν «Εὐχή ὑπέρ τῶν φωτιζομένων» πού ἔχουμε στήν Προηγιασμένη μετά τήν Γ΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν.

Ἡ κατήχηση ὀλοκληρωνόταν τήν Μεγάλη Παρασκευή στόν Ναό τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, ὅπου ὁ Πατριάρχης θά προσφωνοῦσε τούς φωτιζομένους, θά τούς διάβαζε τούς ἐξορκισμούς, θά γινόταν ἡ ἀπόταξη τοῦ σατανᾶ καί ἡ σύνταξη μέ τόν Χριστό, θά ἀπήγγειλαν τό Σύμβολο τῆς Πίστεως, τέλος θά διάβαζε ὁ Πατριάρχης τήν εὐχή πρόσκλησης πρός τό Βάπτισμα. Ἐδῶ θά θέλαμε νά παρατηρήσουμε δύο πράγματα: 1. τόν ἐνεργό ρόλο τοῦ Ἐπισκόπου σέ ὅλη τή διάρκεια τῆς κατήχησης, πού δείχνει καί τή μεγάλη σημασία τοῦ Βαπτίσματος, καί 2. τή διάρκεια τῆς κατήχησης. Σήμερα, ἡ ὅλη αὐτή διαδικασία πού διαρκοῦσε μῆνες ἢ καί χρόνια τελεῖται σέ 10-15 λεπτά πρὶν τό Βάπτισμα.

Νά ἀναφέρουμε τέλος ὅτι τό Βάπτισμα τελοῦνταν ὁμαδικά, κατά τή διάρκεια τῶν ἀναγνωσμάτων τῆς Ἑσπερινῆς Λειτουργίας τοῦ Μεγάλου Βασιλείου τό Μ. Σάββατο ἑσπέρας, στό Βαπτιστήριο τῆς Ἁγίας Σοφίας. Μετά τό Βάπτισμα, οἱ νεοφώτιστοι ἐν πομπῇ μέ τά λευκά τους ἐνδύματα καί τίς λαμπάδες τους εἰσέρχονταν στήν Ἁγία Σοφία, καί συμμετεῖχαν στήν θεία Λειτουργία, ὅπου καί κοινωνοῦσαν.

Ἐδῶ νά σημειώσουμε καί τά ἑξῆς: 1. Τό Βάπτισμα γίνεται μέσα στή θεία Λειτουργία, καί ὀλοκληρώνεται μέ τή συμμετοχή τῶν βαπτισθέντων στή θεία Κοινωνία. 2. Τό Βάπτισμα εἶναι ὁμαδικό, δέν εἶναι ἰδιωτικό-ἀτομικό γεγονός, ἀλλά γεγονός ὅλης τῆς Χριστιανικῆς Σύναξης.

Μέ τήν μικρή καί περιληπτική αὐτή ἀναφορά στήν βαπτισματική πράξη τῆς Κωνσταντινουπόλεως τόν 10ο αἰῶνα φαίνεται ἀπό τή μιά ὅτι σήμερα τό Βάπτισμα, ὅπως τό τελοῦμε, περιέχει ὅλα αὐτά τά στοιχεῖα, ἄν καί συμπυκνῆται σέ 45 λεπτά, ἀπό τήν ἄλλη ὅμως ἔχει χάσει τό Βάπτισμα τόν ἔντονο ἐκκλησιολογικό του χαρακτήρα καί τήν ὁρατή του, σύνδεση μέ τήν θεία Εὐχαριστία. Τό Βάπτισμα στίς συνειδήσεις τῶν περισσοτέρων εἶναι ἀπλῶς

μιά όνοματοδοσία, μιά τελετή ιδιωτικού και κοινωνικού χαρακτήρα, όπου ο ανάδοχος, πού στην αρχαία εκκλησία είχε τεράστια ευθύνη, τώρα αποτελεί τρόπο εξυπηρέτησης κοινωνικών ή οικογενειακών υποχρεώσεων.

Η. Ό Νηπιοβαπτισμός.

Ό Νηπιοβαπτισμός γενικεύθηκε στην Έκκλησία τον 6^ο αιώνα. Άλλά και την εποχή των Άποστόλων έχουμε βαπτίσεις νηπίων. Άπό την Άγ. Γραφή έχουμε τς έξις μαρτυρίες:

Ό οικογένεια του Κορνηλίου (Πράξ. 10, 44-48).

Ό οικογένεια της Λυδίας (Πράξ. 16, 14-15).

Ό οικογένεια του δεσμοφύλακα των Φιλίππων (Πράξ. 16, 29-34).

Ό οικογένεια του Στεφανά (Α΄ Κορ. 1, 14-16).

Μαρτυρίες από τούς Πατέρες τής Έκκλησίας

Ό Άγ. Ειρηναίος σημειώνει: «αναγεννώνται εις τον Θεόν νήπια, παιδιά, νέοι, γέροντες».

Ό Όριγένης διδάσκει ότι ο άνθρωπος φέρει επάνω του ακαθαρσία και ρύπο, και προσθέτει: «Διώχνει κανείς τον ρύπο μέ τό μυστήριο του Βαπτίσματος. Γι' αυτό και βαπτίζονται και τά παιδιά».

Ό Άγ. Κυπριανός, επίσκοπος Καρχηδόνας (248-258) υποστηρίζει ότι τά νήπια δέν πρέπει νά εμποδίζονται από τό Βάπτισμα, γιατί φέρουν επάνω τους τον μολυσμό του Άδάμ. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην Έκκλησία τής Καρχηδόνας τον γ΄ αιώνα επικρατεί ο Νηπιοβαπτισμός.

Ό Έκκλησία έχει όρίσει τον Άνάδοχο για νά αναπληρώσει την συνειδητή πίστη του νηπίου. Στην Άγ. Γραφή έχουμε παραδείγματα όπου ή πίστη του ενός αναπληρώνει την πίστη του άλλου, π.χ.

Ό πίστη του Ίαείρου ανασταίνει την κόρη του (Ματθ. 9, 18-26).

Ἡ πίστις τῆς Χανααναίας θεραπεύει τὴν κόρη τῆς ἀπὸ τοῦ δαιμόνιο (Ματθ. 15, 21-28).

Ἡ πίστις τοῦ πατέρα θεραπεύει τὸν σεληνιαζόμενον (Ματθ. 17, 14-21).

Ἡ πίστις τῶν τεσσάρων θεραπεύει τὸν παραλυτικόν (Μάρκ. 2, 1-12).

Βέβαια, τὸ νήπιον ἔχει καὶ τοὺς γονεῖς γιὰ νὰ τὸ ἀναθρέψουν «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου».

Σχετικὰ μὲ τὸ θέμα τῆς συνειδητῆς πίστεως –πράγματι τὰ νήπια δὲν τὴν ἔχουν– σύμφωνα μὲ τὸ Α΄ Κορ. 7, 14 τὰ τέκνα τῶν ἁγίων ἁγία ἔστιν. Οἱ πιστοὶ γονεῖς δίνουν στὰ παιδιά τους ὄχι μόνο ὑλικά, ἀλλὰ καὶ πνευματικὰ ἀγαθὰ. Οἱ γονεῖς δίνουν ὄχι ἀνάλογα μὲ τὰ καπρίτσια καὶ τίς ἐπιθυμίες τοῦ παιδιοῦ, ἀλλὰ ἀνάλογα μὲ τὴν ἀνάγκη ποῦ ἔχει νὰ ἀναπτυχθεῖ. Μπορεῖ τὰ βρέφη νὰ ἀντιδρῶν ὅταν τὰ βαπτίζουν ἢ ὅταν τὰ κοινωνοῦν, ὅμως ἀσφαλῶς δὲν ξέρουν τί κάνουν. Ἡ γνώση ὅμως τῶν γονέων ἀντικαθιστᾷ τὴ δική τους ἄγνοια.

Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ θεωροῦνται μέλη ἰσότιμα τῆς Ἐκκλησίας στὰ Μυστήρια τῆς Χάριτος καὶ γεύονται τὸ πλήρωμα τῆς σωτηρίας. Πιστεύουμε ὅτι στὸ ἔργο τῆς σωτηρίας καὶ ἀπολυτρόσεως ὁ ἄνθρωπος δὲν συμμετέχει μόνο διανοητικὰ (ὥστε νὰ ποῦμε ὅτι τὸ βρέφος «δὲν καταλαβαίνει»), ἀλλὰ ὀλοκληρωτικὰ, μὲ τὸ πνεῦμα καὶ μὲ τὴ σάρκα, μὲ τὴν ψυχὴ καὶ μὲ τὸ σῶμα.

.....

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΧΡΙΣΜΑΤΟΣ

Τὸ Χρίσμα εἶναι τὸ Μυστήριον ποῦ ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἐποχὴ τελεῖται ἀμέσως μετὰ τὸ Βάπτισμα. Εἶπαμε πὼς τὸ Βάπτισμα ἔχει σχέση μὲ τὸ θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ. Τὸ Χρίσμα εἶναι ἡ προσωπικὴ Πεντηκοστή τοῦ ἀνθρώπου, ἡ εἴσοδος του στὴν καινούργια ζωὴ τοῦ Ἁγ. Πνεύματος, ποῦ εἶναι ἡ ἀληθινὴ ζωὴ.

Όλες οί προφητείες τής Π.Δ. πού μιλοῦν γιά τήν ἔκχυση τοῦ Ἁγ. Πνεύματος ἀποτελοῦν προαγγελία τής μετάδοσης τῶν χαρισμάτων τοῦ Ἁγ. Πνεύματος στό Μυστήριο τοῦ Χρίσματος.

«Ἐγὼ (ὁ Θεός) δώσω ὕδωρ ... ἐπιθήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τὸ σπέρμα σου καὶ τὰς εὐλογίας μου ἐπὶ τὰ τέκνα σου» (Ἡσ. 44, 3. Πρβλ. Ἡσ. 32, 15).

«Καὶ ἐκχεῶ ... πνεῦμα χάριτος καὶ οἰκτιρμοῦ, καὶ ἐπιβλέπονται πρὸς με» (Ζαχ. 12, 10).

«Καὶ ἔσται μετὰ ταῦτα καὶ ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται· καὶ ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου» (Ἰωήλ 3, 1-2) κ.ἄ.

Βασική ὁμως μαρτυρία γιά τό Μυστήριο τοῦ Χρίσματος ἀποτελεῖ τό χωρίο τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων: «Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην· οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν ὅπως λάβωσι Πνεῦμα ἅγιον· οὐπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. τότε ἐπετίθουν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον Πνεῦμα ἅγιον» (Πράξ. 8, 14-17).

Ἄμεση ἐπίσης μαρτυρία ἀποτελεῖ τό χωρίο ὅπου ἀναφέρεται ἡ ἄφιξη τοῦ Παύλου στήν Ἔφεσο καὶ ἡ συνάντησή του με δώδεκα μαθητές τοῦ Ἰωάννη τοῦ Προδρόμου: «καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς χεῖρας ἦλθε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς» (Πράξ. 19, 6).

Μέ τό Μυστήριο τοῦ Χρίσματος τό Ἅγιο Πνεῦμα ἐπισκιάζει τόν χριόμενο νεοφώτιστο, τόν ἐνισχύει γιά νά ζήσει τή ζωή τοῦ Χριστοῦ, τόν βοηθᾷ νά αὐξηθεῖ «εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. 4, 13).

Τά χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στόν χριόμενο χαράσσονται βαθιά καί ἀνεξίτηλα στήν ψυχή του. Γι' αὐτό καί τό Ἅγιο Χρίσμα δέν ἐπαναλαμβάνεται.

Ὁ Ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων στήν Γ' Μυσταγωγική του Κατήχηση μᾶς λέει ὅτι ὁ χριόμενος ντύνεται τήν πανοπλία τοῦ Ἁγ. Πνεύματος καί στέκεται ἀναφωνώντας «πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ» (Φιλιπ. 4, 13). Ἄλλοῦ ὅτι τό Χρίσμα γίνεται «σώματος φυλακτήριον καί ψυχῆς σωτήριον» καί ἄλλοῦ συνδέει τό Χρίσμα μέ τό ὄνομα «Χριστιανός»: «Λοιπόν, ἐμεῖς γι' αὐτόν τόν λόγο ὀνομαζόμεστε Χριστιανοί, γιατί χριόμαστε μέ τό λάδι τοῦ Θεοῦ».

Ἡ τέλεση τοῦ Μυστηρίου γινόταν κατά τήν ἀποστολική ἐποχή μέ τήν ἐπίθεση τῶν χειρῶν τῶν Ἀποστόλων καί ἀργότερα Ἐπισκόπων, σύντομα ὅμως τό Μυστήριον ἄρχισε νά τελεῖται μέ χρίση μέ ἁγιασμένο μύρο, πού ἁγίαζε ὁ Ἐπίσκοπος καί μέ αὐτό ἔχριαν οἱ Πρεσβύτεροι.

Ὁ καθαγιασμός τοῦ ἁγίου μύρου τελεῖται κατά τήν Θεία Λειτουργία τῆς Μ. Πέμπτης ἀπό τούς Προκαθημένους καί τήν Ἱερά Σύνοδο τῶν Πατριαρχείων καί τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τό προμηθεύεται ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως. Ἀποτελεῖται ἀπό περισσότερα τῶν σαράντα ἀρωματικῶν οὐσιῶν, πού συμβολίζουν τά χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τά ὁποῖα εἶναι: «ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια» (Γαλ. 5, 22-23) καί κάνει τούς χριόμενους μετόχους τοῦ τριπλοῦ ἀξιώματος τοῦ Κυρίου, δηλαδή τοῦ ἱερατικοῦ, τοῦ προφητικοῦ καί τοῦ βασιλικοῦ.

Σύμφωνα μέ τήν πράξη τῆς Ἐκκλησίας τό Χρίσμα τελεῖται ἀμέσως μετά τό Βάπτισμα. Ἡ πράξη αὕτη βασίστηκε στό γεγονός ὅτι ὁ Κύριος ὡς ἄνθρωπος, δέχθηκε τό χρίσμα τοῦ Ἁγ. Πνεύματος ἀμέσως μετά τό βάπτισμά του στόν Ἰορδάνη: «Καί εὐθέως ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος εἶδε σχιζομένους

τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ Πνεῦμα ὡς περιστερὸν καταβαῖνον ἐπ' αὐτόν» (Μάρκ. 1, 10. Ματθ. 3, 16-17. Λουκ. 3, 21-22).

Βιβλιογραφία

-
1. Ἰω. Φουντούλη, Τὸ ἅγιο Βάπτισμα (ἱστορική-τελετουργική θεώρηση), ἐκδ. ΕΜΥΕΕ, σειρά Ποιμ. Βιβλιοθήκη 2, Ἀθήνα 1999.
  2. Λεξικό Βιβλικῆς Θεολογίας-Βιβλικό Κέντρο «Ἄρτος ζωῆς».
  3. Γεωργ. Μαυρομάτη, Ἡ παραδοθεῖσα πίστις, Ὁρθόδοξη πορεία 1985.